

Núm. 32

BUTLLETÍ INFORMATIU

Novembre 2010

PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC · CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Centre de Documentació i Educació Ambiental

Codi de documentació

E-3597

Voltant pel Parc

de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Notícies

Comparació de comarques

Medi Natural

Codi de bones pràctiques al Parc

Racones del Parc

Flora. El matapoll (*Daphne gnidium*)

Activitats al Parc

Inauguració del castell de Talamanca

Per la Diada nacional de Catalunya, l'Ajuntament de Talamanca va presentar, en un acte obert al públic, la visita guiada pel castell de Talamanca, escenari, entre d'altres, de la darrera victòria de l'exèrcit català a la Guerra de Successió, el 13 d'agost del 1714.

L'ajuntament ofereix visites guiades al castell cada dissabte a les 5, 6 i 7 de la tarda i els diumenges i festius a les 11, 12 i 1 del migdia. El telèfon per a les reserves és el 682 197 220.

Amb aquesta inauguració, culminen tot un seguit d'esforços que l'ajuntament ha realitzat els darrers anys, i s'aconsegueix obrir al públic un element de màxima importància del patrimoni històric i cultural de la comarca del Bages i de la Catalunya central. El servei de visites guiades el gestiona l'Associació d'Amics per al Desenvolupament de Talamanca, a través del conveni de col·laboració que ha signat amb l'ajuntament i la propietat del castell.

Font de la informació: Ajuntament de Talamanca

Passejades al Parc

Des del juny fins al desembre, s'han programat passejades guiades pel Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Els itineraris programats tenen com a objectiu ajudar a conèixer millor el patrimoni natural i cultural del parc, i gaudir del seu entorn.

Aquest cicle de sortides es duu a terme en diferents indrets del parc, per tal d'oferir una visió àmplia de la diversitat del paisatge i del patrimoni.

Es tracta d'itineraris d'entre 2 i 4 hores de durada, guiats per un expert coneixedor del territori, que ajudarà els participants a interpretar i comprendre els paisatges, i a descobrir racons amagats del parc i dels seus municipis.

Les sortides van dirigides a un públic general i familiar. És imprescindible inscriure-s'hi prèviament per tenir-hi garantida la participació. Cal dur calçat apropiat per caminar còmodament i amb seguretat per la muntanya i per l'aigua.

Font de la informació:
Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Notícies

Comparació de comarques

Des del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, cada any s'elabora el Programa integrat d'educació ambiental. Aquest programa proposa i promou un conjunt d'activitats i sortides al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, adreçades a dos àmbits, l'educatiu i el ciutadà.

Comparació de comarques és una activitat adreçada als alumnes de cycle mitjà i cycle superior d'educació primària i es realitza a la serra de l'Obac. Amb el desenvolupament de la sortida és pretén que els alumnes assoleixin els objectius següents: observar i interpretar un paisatge, elaborar un esquema, entendre el paisatge com la suma d'uns elements físics i humans en interacció al llarg del temps i, finalment, descobrir el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

L'activitat consisteix a delimitar, analitzar, representar (mitjançant un mapa i un dibuix) i comparar el paisatge rural del Bages amb el paisatge urbà del Vallès a partir de l'orientació, l'observació i la deducció. D'altra banda, també es comentaran els elements físics i humans que caracteritzen les dues comarques i s'explicarà quin paisatge reflecteix millor la pressió antròpica.

La durada de la sortida és d'un matí i al final s'oferirà la projecció de l'audiovisual La Megafada al Centre de la Casa Nova de l'Obac.

Novetats bibliogràfiques al CDEA

Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac: Memòria 2008.
Diputació de Barcelona.
Barcelona: Diputació de Barcelona, 2010. 87 p.

Nova edició de la memòria d'activitats del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, corresponent a l'any 2008. Hi trobarem totes les dades de gestió del parc, com també les dades dels diferents programes de seguiment que s'hi duen a terme.

Parc a Taula. Edició 2010-2011.
Àrea d'Espais Naturals.
Diputació de Barcelona.
Barcelona: Diputació de Barcelona, 2010. 88 p.

Guia que recull tots els participants dins del programa Parc a Taula. Es pot trobar informació sobre 8 allotjaments, 39 restaurants, 26 cellers i 51 establiments del Garraf, Oïèrdola, la serralada Litoral, Foix i Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

Crèdits

Redacció: Centre de Documentació i Educació Ambiental (CDEA) · **Col·labora:** Diputació de Barcelona Àrea d'espais naturals · **Edita:** Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Terrassa · **Disseny i maquetació:** Nexa Disseny Gràfic & Comunicació · **Fotografies:** arxiu CDEA · **Impressió:** Prismàtic Arts Gràfiques · **Han col·laborat en la redacció d'aquest número:** Màrius Massallé i Bainat (Regidor de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Terrassa) · Salvador Pérez (Cap del CDEA) · Anna M. López (Tècnica del CDEA) · Personal del parc · Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Terrassa.

Ajuntament de Terrassa
Medi Ambient i Sostenibilitat

Xarxa de Parcs Naturals
Diputació de Barcelona

Les entitats cíviques i excursionistes dels municipis del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac han decidit elaborar conjuntament un acord de regulació de les activitats organitzades a l'entorn natural. Serà una mena de codi de bones pràctiques per al desenvolupament de totes les activitats que tinguin lloc al parc natural, tenint en compte els criteris de conservació dels valors naturals de l'espai protegit.

Aquest acord es va prendre durant una reunió, el passat 25 d'octubre, a la seu del Centre Excursionista de Terrassa per tal de debatre conjuntament les activitats organitzades, marxas populars, caminades i aplecs a l'entorn natural del parc.

A la reunió, a la qual van assistir 17

Codi de bones pràctiques per a les activitats del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

persones representants de 10 entitats vinculades al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac (centres excursionistes, entitats conservacionistes i empreses d'educació ambiental), es va tractar de la freqüentació al cim de la Mola i al sector central del parc natural, de les activitats organitzades i dels visitants individuals.

També es va posar de manifest que darrerament hi ha una tendència general a l'increment de les marxas, de les travesses multitudinàries i de les caminades populars, la major part amb caràcter social i pedagògic, però que sovint una part dels participants les realitza amb esperit competitiu. Així mateix també s'observa que cada cop més es plantegen activitats ludicoesportives, amb criteris mercantilistes. En aquest sentit, el Pla d'ús públic del Parc i el Pla d'accés a la Mola-Montcau constitueixen unes eines fonamentals per a l'ordenació de les visites i per a la minimització dels impactes.

Aquesta trobada va representar el punt de partida per posar en marxa un procés de participació obert amb la finalitat de trobar

un consens entre tots els assistents en l'organització de les activitats socials que duen a terme les entitats en el medi natural.

L'objectiu final podria ser redactar un acord de regulació de les activitats organitzades, és a dir un codi de bones pràctiques per al desenvolupament de totes les activitats que tinguin lloc al parc natural, tenint en compte els criteris de conservació dels valors naturals de l'espai protegit. És important que la gestió del parc es vegi recolzada per la participació de les entitats amb interessos en aquest àmbit, ja que d'aquesta manera els acords presos seran més sòlids i més ben acollits per tothom.

Els reunits es van comprometre a trobar-se en una nova sessió abans de Nadal per tal de continuar avançant en la elaboració d'aquest codi de bones pràctiques.

Font de la informació: Servei de premsa del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

El llangardaix ocel·lat (*Lacerta lepida*)

Pertany a la família dels lacèrtids. És el més gros de tots els llangardaixos d'Europa. Pot arribar a fer fins a 80-90 cm de llargada, des del cap fins a la cua; però en general fa 50-60 cm.

El cos és robust, amb el cap gros i ample, i el musell arrodonit. La cua és llarga i forta, acabada en punta. Les potes són gruixudes i els dits tenen ungles punxegudes. Tot el cos està recobert d'escates.

Els mascles són més grans que les femelles i tenen el cap, les extremitats i la cua més desenvolupats. També presenten porus femorals més grans. D'aquests, n'emana una substància amb una olor característica que serveix per marcar el territori.

El llangardaix ocel·lat és de color verd, gris o marronós, amb una retícula de color negre. La panxa és verda grogosa. La coloració i el disseny varien amb l'edat, i són generalment molt vistosos. Els adults presenten un disseny dorsal format per un reticulat negre sobre un fons verd groguenc. El cap és d'un color més bru i sense el reticulat. Els dos sexes presenten uns ocells blaus als costats del cos, que són més marcats en els mascles. Els individus juvenils es caracteritzen per presentar fileres

transversals d'ocells clars encerclats de negre al llarg de tot el cos.

És una espècie diürna que s'assolella per mantenir la temperatura corporal. Es mantenen inactius durant els mesos d'hivern i incrementen l'activitat a mesura que va augmentant la temperatura. Quan arriba la primavera els mascles es mostren territorials i agressius.

És una espècie ovípara, amb postes d'entre 7 i 25 ous, depenent de la mida de la femella. En general fan una única posta l'any. Els ous tenen una closca amb consistència apergaminada que permet l'intercanvi de gasos i aigua amb el medi. L'època de zel i de posta varien en funció de la regió i l'altitud, tot i que generalment comencen els festejos els mesos d'abril i

maig, i les primeres còpules la segona meitat de maig. Les postes tenen lloc la primera meitat de juny i els naixements es produeixen entre final d'agost i principi d'octubre.

Els individus joves són insectívors, mentre que els adults tenen una alimentació omnívora a base d'altres rèptils, com ara sargantanes de mida petita, ocells petits i mamífers petits com musaranyes i ratolins.

Viu en terres seques, amb poca vegetació, als camps de conreu o en zones de bosc obert. S'amaga sota els matolls, entre les pedres o en caus. És molt ràpid i és capaç d'enfil·lar-se per troncs o murs de pedra.

En podem trobar per tota Catalunya, excepte a les zones d'alta muntanya.

Els seus depredadors més habituals són la colobra de Montpeller, la serp blanca i diverses aus de presa. Tot i així no és una presa fàcil a causa de la seva gran agilitat, de les seves urpes agudes i del fet que utilitza una tècnica emprada per altres saures consistent a autotomitzar (deixar anar) la cua. Quan la cua queda alliberada manté un cert moviment que fa que sembli viva, i això distreu el depredador.

Flora.

El matapoll (*Daphne gnidium*)

El matapoll (*Daphne gnidium*) és un arbust característic de màquies, garrigues i alzinars poc densos, amb una capacitat notable de rebrotar ràpidament després d'un foc. Les zones on el matapoll era abundós abans d'un foc destaquen pocs mesos després perquè són les primeres que comencen a tenir un recobriment arbustiu, precisament per la rebrotada del matapoll.

És una herba anual o bianual, de 50 - 100 cm, tot i que s'han arribat a observar exemplars robustos que arriben als 2 m d'alçada. Generalment amb pilositat patent i glandulosa. Fulles palmatilobades a palmatipartides, pubescents, amb 5-7 lòbuls. Flors esperonades d'un blau violat, disposades en raïms. La flor la formen 5 sèpals, 4 de laterals i un de posterior, que té forma d'esperó força curt, de 4-5 mm. Els pètals són 4, dos que s'endinsen parcialment a l'interior de l'esperó i dos d'exterior, habitualment disposats horitzontalment, barrant el pas als estams i als carpels. El fruit és format per 3 fol·licles que contenen poques granes (generalment 2-3), negres i molt grosses, de 5-7,5 mm, les de dimensions més grans del gènere.

El matapoll és una planta endèmica de la regió Mediterrània, on té una extensa distribució continental i insular: des del Marroc fins a la zona mediterrània d'Anatòlia, incloent-hi la península Ibèrica, el Llenguadoc, la Provença, Itàlia i Grècia, com també les illes Canàries, les Balears, Còrcega, Sardenya, Sicília, Creta i diverses illes menors més.

L'hàbitat natural del matapoll són clarianes i espais marginals i pedregosos de formacions de màquia o garriga, en penya-segats i gorges, de bioclima mediterrani i altitud baixa o mitjana. Tanmateix, prefereix indrets ruderalitzats i sòls ben nitrificats i és en aquest tipus d'hàbitat on se'n troben les poblacions més nombroses.

Malgrat que es tracta d'una espècie molt tòxica a causa dels alcaloides diterpènics (compte a l'hora de manipular les plantes i, sobretot, les granes!), la daphne staphisagria ha tingut múltiples usos terapèutics, des d'afrodisíac fins a antineuràlgic, però destaca la utilització de les granes com a parasitocida del cabell i en usos dèrmics, propietat per la qual ha rebut el nom popular de "matapoll".

Actualment és conreada com a ornamental i per a la producció de derivats en terapia homeopàtica.

Les principals amenaces per a aquesta espècie fan referència, d'una banda, a la inestabilitat demogràfica poblacional que comporta el cicle anual (o bianual), amb fortes oscil·lacions que fan que durant anys certes poblacions pràcticament hagin desaparegut, i de l'altra, al canvi d'ús tradicional de la terra, especialment de pèrdua d'explotacions ramaderes que modifiquen el mosaic d'enclavaments remoguts i nitrificats, de manera que les poblacions es veuen amenaçades, de forma directa o indirecta, a través de la modificació dels hàbitats.

Font

de la Baga de la Vila

La podem trobar a l'obaga del camí que, des de les cases del Puig de la Balma i la Vila, puja a la Creu de la Vila.

Per arribar a la font s'ha d'anar per la carretera de Mura a Rocafort fins passat el raval, i agafar el camí de mà esquerra, abans d'arribar al Molí del Mig, que traspasa la riera de Nespres. Després, cal continuar el camí per cal Miqueló i, pel costat d'un conreu, arribar al torrent de Codolosos. Torrent amunt, arrenca a la nostra dreta un camí que arriba als baixos de la Vila i passa ran les parets de la dita casa. Abans haurem passat pel costat de la font Negra, brollador d'aigua que surt d'una petita balma a la part superior del camí i que té el raig a un metre d'alçada. Situats, doncs, a la casa de la Vila, poques passes enllà sortirem a un camí que prové del forestal, que arriba al puig de la Balma. S'ha de seguir en direcció al torrent dels Codolosos, que travessarem. Aquí s'eixampla i, amb una pujada suau, fent petites giragonses, arriba a un racó molt obac on hi ha la font de la Baga de la Vila.

Extret del llibre 70 fonts de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, E. Grau i F. Vancells, El Cau Ple de Lletres Editorial, Terrassa, 1997.

Sí estàs interessat en rebre aquest butlletí posa't en contacte amb el CDEA, c. Pantà, 30 08221 Terrassa (Barcelona) · tel. 93 739 70 00 cdea@terrassa.cat

Ajuntament de Terrassa

Medi Ambient i Sostenibilitat

www.mediambient.terrassa.cat